

Mellem Folkeoplysningslov og lov til folkeoplysning ©

Debatoplæg

Fritidssamrådet i Danmark

Odense, 28. oktober 2021

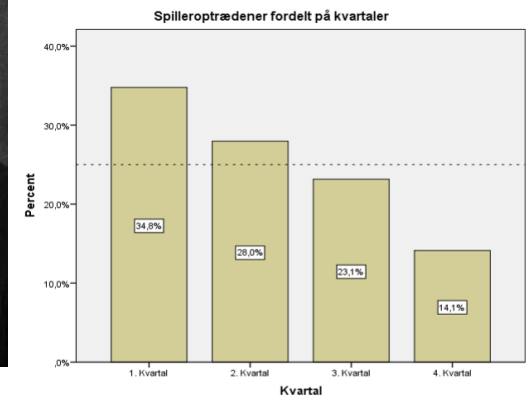
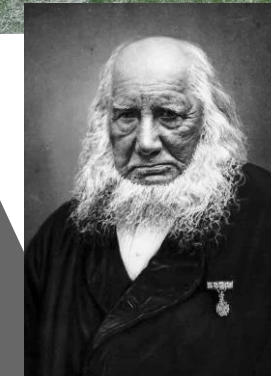
Henrik H. Brandt

Vælg selv kasketten:

Daglig leder, IdrætsPlatformen Danmark

Selvstændig konsulent Idrættens Konsulenthus

Fungerende klubansvarlig, IF Lyseng Fodbold

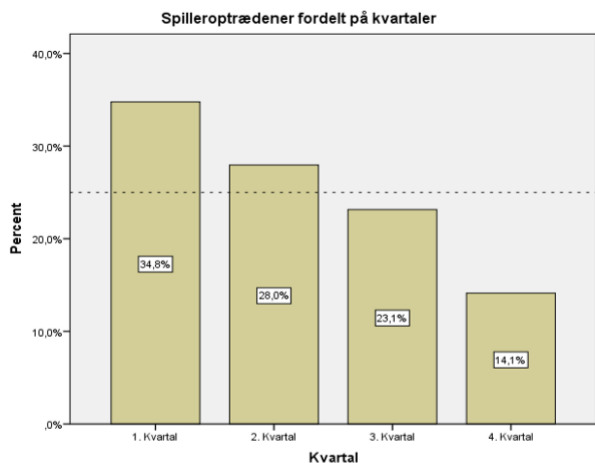

Folkeoplysning er fantastisk og en væsentlig del af vores selvforståelse, (men fremmer folkeoplysningsloven altid folkeoplysning?)

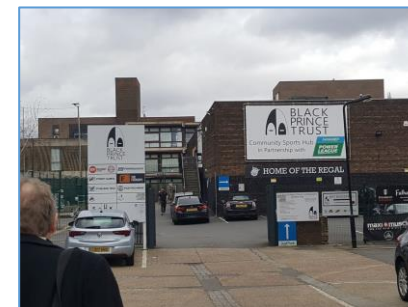
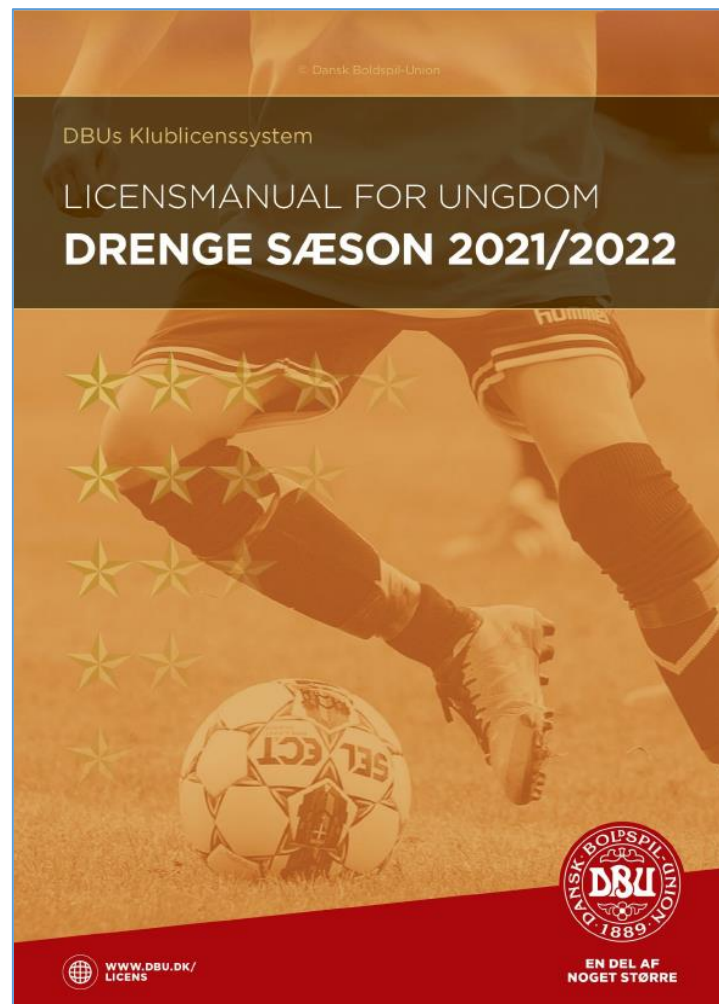
- Folkeoplysning, civilsamfund, demokrati = **selvforståelse**
- Verden udvikler sig - folkeoplysningen skal **gå med**
- Folkeoplysningen skal **gå forrest** i diskussionerne
- Bygge på aktive og handlende mennesker og forpligtende fællesskaber
- Handler om mere end økonomi og 'rationelle/nødvendige' beslutninger = **et andet sprog**
- Skaber ramme for at mennesker kan dyrke **fælles interesser, blive udfordret, lære noget**
- Er et vigtigt element imod **geografisk skævvridning**
- Bidrager til at vi tænker og opfører os som **verdensborgere**
- Skal lære os at imødegå (men er selv udfordret af **teknologiske forandringer** (eks. foreninger, kommunikation, nye fællesskaber))
- Skal være **selvkritisk** i forhold til forvaltning af organisering, økonomi og ressourcer

Hverdagseksempel: Demokratiforståelse i praksis

”Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab og med udgangspunkt i aktiviteten og det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen. Sigtet er at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.”

*Demokratisk forhandling v
Inden for lovens rammer v
Forpligtende fællesskab v
Deltage aktivt og engageret v*

Vi får demokrati, men ikke nødvendigvis et objektivt godt produkt for alle? (licenshold kræver meget mere banetid)

”Vi har nogle udfordringer med kunstplanen, da vi ikke opfylder licenskravene for pigerne, og dette er blevet påtalt af xxx

Jeg har spurgt xx. om de kunne være interesseret i en tid på efterskolen i stedet for en tid på kunst....

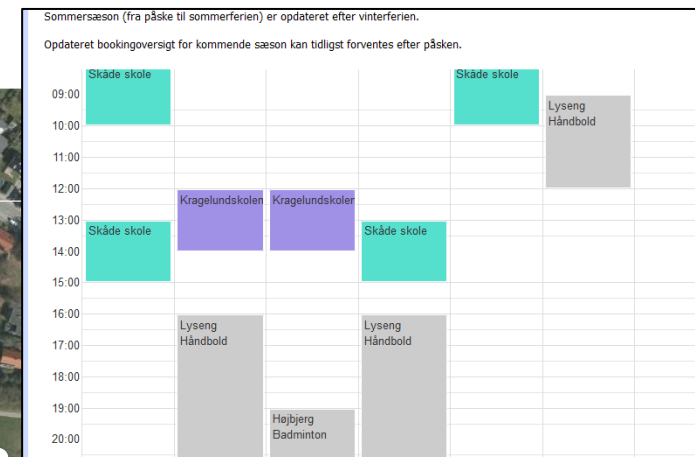
Vi er nødt til at flytte rundt på noget på kunst, sådan at vi kan opfylde licenskravene...

Hverdagseksempel: Lokal udvikling efter folkeoplysningsloven

halbooking, april 2021

” § 21. Kommunalbestyrelsen anviser i prioriteret rækkefølge til den frie folkeoplysende virksomhed følgende til formålet egnede ledige lokaler, herunder idrætshaller og andre haller samt udendørsanlæg, som tilhører kommunen eller er beliggende i denne:”

§ 22. De i § 21 nævnte lokaler og udendørsanlæg **stilles vederlagsfrit til rådighed** med el, varme, rengøring og fornødent udstyr.

Virkeligheden: "Vi klipper græsset, det skal vi jo. Men det største anlægsprojekt i 50 år, det må I altså selv styre..."

Til gengæld: IF Lyseng Fodbold modtager 1,2 mio. kr. i aktivitetstilskud i Aarhus med bøv. I Varde havde vi fået 150.000 kr. uden bøv.

Hverdagseksempel: Når folkeoplysning skaber skævvridning. Hvad gør vi så?

‘Alle’ børn begynder til fodbold der, hvor de bor. Hvordan sikrer man, at de ‘har ret’ til det (DBU’s børnestrategi). **Skal de stærke miljøer hjælpe de svage med kvalitet?** Skal faciliteterne lave fodboldskoler og give plads til spontanfodboldrelationer? **Skal vi acceptere, hvis der ikke er tilbud om pigefodbold på den nye kunstgræsbane?**

Hvide pletter og hotspots: Teenagere vælger kritisk miljøer og ‘busser’ byen rundt efter de bedste eller blot eksisterende tilbud. **Hvordan holder man mere liv og kvalitet i ungdomsfodbolden for talent og bredde?** Kraftcentre, lokalcentre og spontancentre?

Fodboldørkenen i midtbyen skriger på oaser: **+50.000 aarhusianere mellem 19-24 år og blot 3.500 fodboldspillere i aldersgruppen taler for sig selv.** Vi fjerner de unge fra de fede steder, hvor de gerne vil være, og sender dem langt væk fra centrum. **Vi får ikke studiemiljøet med i de større fællesskaber. Vi har alt for få tilbud med fodbold som sundhed og motion i højsædet for de voksne og seniorerne.**

Konklusion: Vi har faktisk både for få fodboldbaner og for mange fodboldbaner i Aarhus Kommune, fordi der mangler et strategisk med- og modspil fra facilitetspolitikken til fodboldens frivillighed.

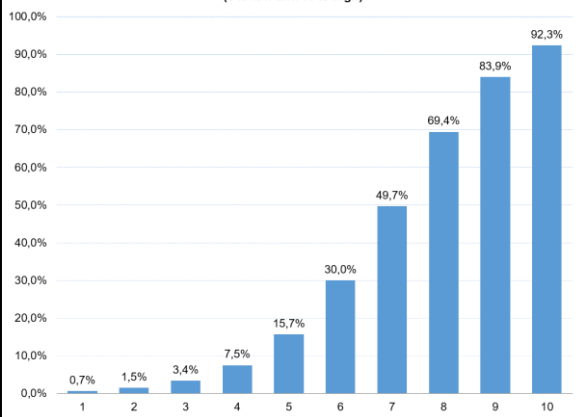
Eksempel: Datakørsel fra DBU Jylland. Der sker store forskydninger i spillernes valg af klub/lokalområde, når de bliver transportmæssigt ‘selvkørende’. Derfor får man både hvide pletter og kapacitetsmangel inde for samme kommune = behov for en overordnet strategisk tilgang til ‘fodboldens Aarhus-kort’.

Eksempel: Folkeoplysningsloven som støtte til eller barriere for partnerskaber og socialt entreprenørskab?

”Eksempelvis er mulighederne i bevægelsesfagene indskrænkede. Der kan – med mindre kommunalbestyrelsen godkender det – således: ”(...) ikke ydes tilskud til folkeoplysende voksenundervisning inden for spil, idræt- og sports- og konkurrencepræget virksomhed, herunder dans bortset fra folkedans.” (Bekendtgørelse nr. 1251, § 5, stk. 3)”

Aftenskolerne. Hvordan har de det? Vifo, 2018

Figure 2: Probability of participating in sport (at least once a week 30 minutes moderate intensity) with changes in the Sporting Capital Index Score (1 is low and 10 is high)

Sporting Capital, Nick Rowe. Sandsynlighed for at deltage i idræt opdelt efter 'idrætslig kapital', UK

Vedtægter for Community Fodbold Aarhus

Kapitel 1 Navn og hjemsted

§ 1

Stk. 1. Foreningens navn er Community Fodbold Aarhus

Formål og opgaver

§ 2

Stk. 1. Community Fodbold Aarhus har til formål på et almennyttigt grundlag at gøre fodboldsporten tilgængelig som motion og fritidsinteresse for udøvere i alle aldersgrupper og derigennem udvikle fodboldens potentiale for at bidrage til fornøjelse, personlig udvikling, sundhed og oplevelsen af at indgå i meningsfulde fællesskaber.

Stk. 2. Community Fodbold Aarhus udvikler, formidler, tilpasser og organiserer tilbud om fodbold, boldspil og motion til særlige målgrupper.

Stk. 3. Community Fodbold Aarhus kan arbejde i partnerskaber med fodboldklubber, andre civilsamfundsaktører, offentlige myndigheder, boligforeninger, uddannelsesinstitutioner, kulturelle aktører, kommercielle partnere og fonde om at udvikle og udbrede tilbud med udgangspunkt i deltagerens fysiske og sociale forudsætninger og derigennem tiltrække og engagere udøvere på alle færdighedsniveauer.

Stk. 4. Community Fodbold Aarhus skal via projekter og initiativer inspirere fodboldklubber i forhold til nye målgrupper, partnerskaber og tværgående samarbejde. Projekter og initiativer i regi af Community Fodbold Aarhus kan frit kopieres af andre fodboldklubber, ligesom projekter helt kan overtages af andre klubber, når projektperioden udløber. Community Fodbold Aarhus stiller i den forbindelse viden og erfaringer til rådighed for andre klubber.

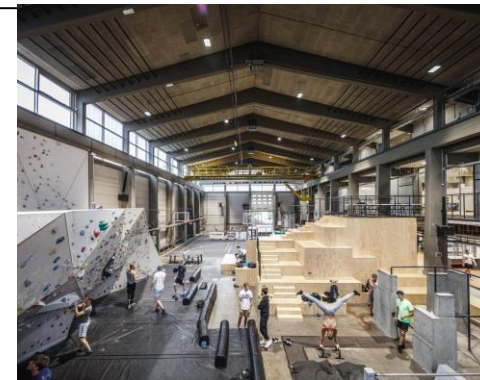
Stk. 5. Community Fodbold Aarhus ønsker via projekter og initiativer, at skabe et endnu større rekrutteringsgrundlag for flere medlemmer til de aarhusianske fodboldklubber.

Kapitel 2 Foreningens medlemmer

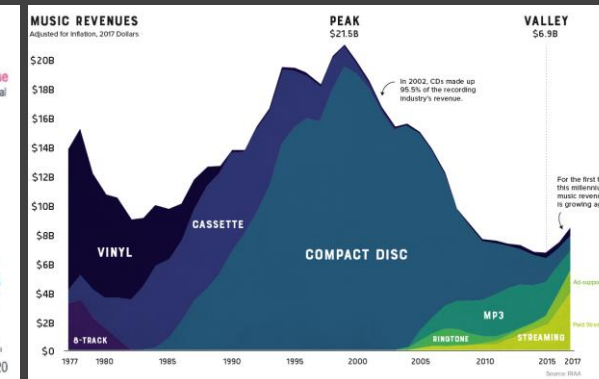
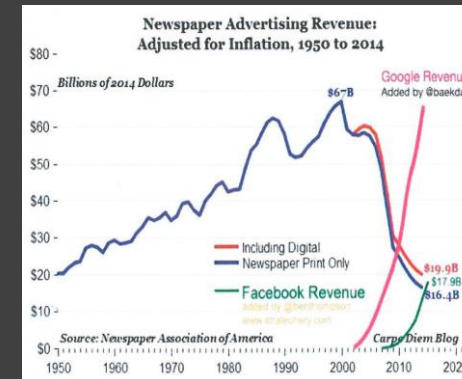
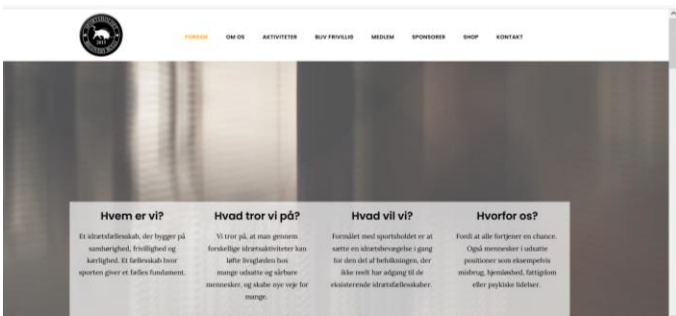
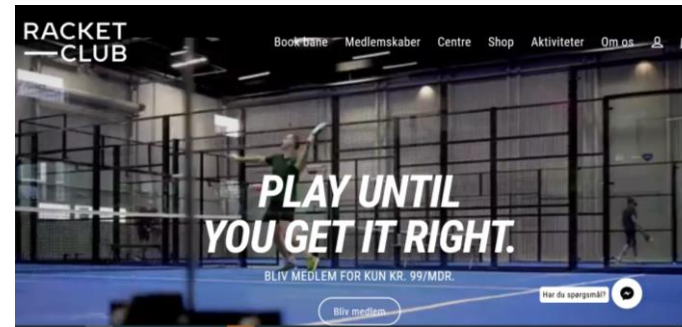
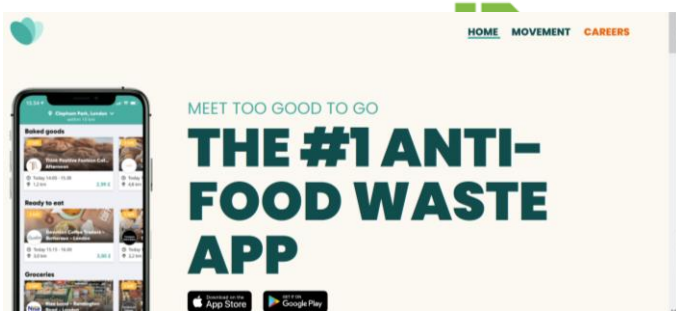
§ 3

Stk. 1. Foreningen optager som medlemmer offentlige institutioner, virksomheder (virksomhedsmedlemmer) eller enkeltpersoner, der ønsker at bidrage til foreningens formål eller at deltage i foreningens aktiviteter.

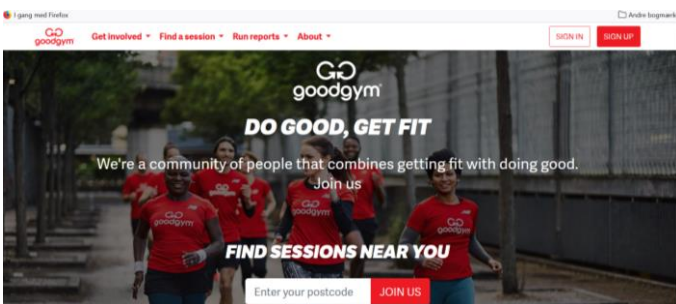
Uddrag. Eksempel

Hvis medlemmerne er dem der 'laver folkeoplysningen', men ikke nødvendigvis deltagerne i de folkeoplysende aktiviteter?

Folkeoplysning. Er det kun folkeoplysning, når det passer med loven?

Er biblioteker konkurrenceforvridende for folkeoplysningens aktører?

”Søren Peter Hansen anerkender, at bibliotekerne med streaming og anden teknologiske udvikling står i en situation, hvor de er nødt til at omdefinere deres rolle. Og de skal sikre folks dannelse og oplysning, medgiver Søren Peter Hansen:
 »Men fluebinding er vel ikke lige den vigtigste kompetence at give folk. Og derudover er det konkurrenceforvridning: Bibliotekerne får undervisningen betalt 100 procent, mens vi reelt kun får tilskud til en femtedel af udgifterne«, siger han.
 »Derudover er det dårlig anvendelse af skattekrone, at begge parter udbyder det samme«.

(Politiken, 2. oktober 2018)

Eksempel: Anledninger til tværsektorielt samarbejde i Varde:

Hvem sikrer politisk, at kultur/fritidsområdet bliver en integreret del af seniorpolitikken? Og at der bliver tænkt og involveret på tværs?

Tilskynder loven i praksis til tværsektorielt samarbejde?

En under-vision?

”DK’s bedste i aktive fællesskaber for seniorer” ?

- DK’s mest aktive seniorer?
- DK’s sundeste seniorer?
- DK’s mindst ensomme seniorer?
- DK’s bedste til at integrere seniorer i alle foreninger?

Eksempel 2: Næste punkt på udvalgets dagsorden i dag...:

Strategi for Sundhed og Rehabilitering: Sundhedschef Hanne Josefsen og KIS Playmaker Jannie Jørgensen

§ 19. Kommunalbestyrelsen fastsætter en tilskudsmodel ud fra lokale forhold.

Grundlaget for beregningen af tilskudstilsagnet skal fremgå af modellen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der skal ydes forhøjet tilskud til f.eks. særlige aktivitetsformer og personer med særlige behov.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes særlige tilskud til indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver.

2. MÅLSÆTNINGER

Målsætningerne har udgangspunkt i politikens vision, der beskriver temaer med værdi og positive betydninger for et godt seniorliv.

• At have et aktivt liv.
Der er mange måder og niveauer at være aktiv på. Et aktivt liv skal forstås bredt, både fysisk, mentalt og socialt. Den enkelte har et medansvar for egen sundhed og trivsel, men der skal altid tages udgangspunkt i den enkelte seniors behov, interesser og ressourcer. Et liv med socialt netværk og forskellige aktiviteter kan være med til at reducere ensomheden blandt seniorer.

Et aktivt liv

• At have et værdigt liv.
Det har stor betydning for den enkeltes livskvalitet at kunne mestre eget liv i de sene år. Særligt når man ikke længere er i stand til at klare sig selv og derfor bliver afhængig af andres hjælp. Den enkelte skal opleve at blive mødt med nærvær, respekt og have størst mulig indflydelse på eget liv. Ligeledes skal den enkelte opleve en værdig og god afslutning på livet.

Et værdigt liv

• At have et meningsfyldt liv.
At have et meningsfyldt liv handler primært om, at man har en betydning for andre. Derudover er det væsentlig, at man har mulighed for at deltage aktivt i eget liv samt i de aktiviteter, der har stor værdi for den enkeltes livskvalitet.

Et meningsfyldt liv

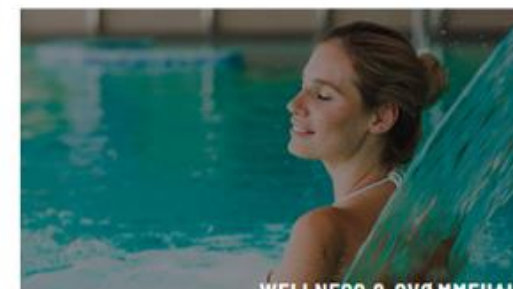
• At have et trygt liv.
Den enkelte senior skal opleve at få den rette hjælp til den rette tid af de rette mennesker. Flere elementer er bestemmende for, hvornår man bor hvor. Det handler om medbestemmelse og følelsen af tryghed og ensomhed, men også om, hvilke fysiske sygdomme og funktionsnedsættelse den enkelte er ramt af.

Et trygt liv

• At kunne håndtere digitalisering.
At kunne håndtere digitalisering er vigtigt, primært fordi det handler om at være en del af informationssamfundet og om at have adgang til sociale fællesskaber og kontaktmuligheder. I

Håndtering af digitalisering

Er loven en barriere eller en hjælp til faciliteter, der tager sagen i egen hand, når foreningslivet ikke rækker?

Lokaletilskud eller haltilskud?

1. Faciliteternes rolle vs. Foreningernes rolle

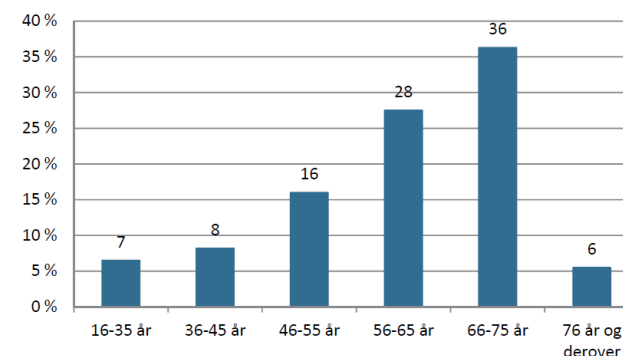
Kommunen kan ikke 'styre' og stille krav til de frivillige foreninger, men den kan implicit inspirere foreningerne til selv at prøve nye ting af og få nye ideer gennem en mere proaktiv lokal rolle til faciliteterne. Kommunen kan som den største 'kunde' udtrykke nogle målsætninger for og forventninger til faciliteterne som lokale 'tværgående' katalysatorer, udviklere, fødselshjælpere og sparringspartnere i forhold til foreninger og andre aktører i lokalsamfundet – året rundt? Faciliteterne er med andre ord en vigtig lokal 'infrastruktur', som kan bringes mere i spil

Inspiration: Vejen Idrætscenter, Hafnia Hallen, Tangsø Centret m.fl.

Hov! Har vi faktisk tabt de unge, som loven i høj grad er er til for?

Aarhus Kommune (CFR)		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mænd	0-12 år	69,1	68,3	70,1	71	72,3	72,2
	13-18 år	68,2	66	63,3	63,1	65,1	65,3
	19-24 år	37,1	36,7	32,8	33,4	33,8	31,5
	25-59 år	44,2	42,4	41,8	41,5	42,1	45,9
	60 år+	36,6	38,8	39,7	41,9	42,8	48,6
Kvinder	0-12 år	67,4	69,5	69,5	71,6	71,3	73,7
	13-18 år	48,1	47	48,9	50,8	49	50,9
	19-24 år	20,2	22,5	20,4	20,6	20,3	20,4
	25-59 år	28,1	28,8	27,7	27,9	27,4	30,2
	60 år+	22,9	25,6	26,8	27,9	30	32,9

Figur 5: Kursisternes alder

Figuren viser kursisternes aldersmæssige sammensætning (i pct.). n = 856.

Særligt ungefokus? Men kan det gøres i lovens ånd?

Særligt fokus på de unge i forhold til nye redskaber, frihedsgrader og uafhængighed til at skabe og styre deres egne fællesskaber

Samarbejde (foreningsuddannelse) gennem skoler og Varde Museum?

Ungdomsskolen som kanal til unge med mindre foreningstilknytning?

Særlige dage for de unge i faciliteterne?

Campusidræt som en vej til at skabe en hybrid mellem sociale aktivitetsmiljøer og trygge arenaer?

Økonomi til frihed under ansvar for de unge. Økonomi til ungtrænere i stedet for fritidsjob osv.?

Finde rollemodeller som ambassadører og kommunikationskanal til andre unge

Når det går galt...

Idrætsparken er en struktur, som i høj grad peger mod fortidens idrætsbillede, men som meget gerne skal føres op til nutidens idrætsbillede, blive retningsættende og være i pagt med lokalsamfundets og idrættens udvikling og behov.

Har folkeoplysningsloven en mekanisme mod hvide civilsamfundspletter?

Har folkeoplysningsloven incitamenter til proaktiv facilitetsdrift – eller bliver vi bare ved med at gå og feje fortovet med riskosten, mens aktivitetsniveauet og anlæggene falder fra hinanden rundt omkring os?

Idræt

Artikler

Debat

Job & Navne

Joy Mogensen Kultur- og kirkeminister (S)

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Dansk foreningsidræt er i særklasse. Det indebærer hundredetusinder af frivillige, som er med til at skabe unikke muligheder for alle, der har interesse i at dyrke idræt. De er med til at skabe fællesskaber og breddedeltagelse, som er med til at få pulsen op hos rigtig mange danskere. Det er et selvorganiseret system og helt unikt.

Jeg tror på mange måder, dansk sport og idræt er i verdensklasse som resultat af vores foreninger. Vi er en af verdens bedste håndboldnationer på både kvinde- og mandesiden, flere mandlige- og kvindelige fodboldspillere er på græs i verdens største klubber, vores badmintonstjerner er med helt i toppen til de fleste store turneringer, og det er ikke mange år siden, at en dansk kvinde lå nr. på verdens tennistrangliste.

Selvom vi er et lille land, opnår vi store resultater i mange sportsgrene - tænk bare tilbage på seneste OL. Det skal vi være glade og stolte over, og det skal have stor

Må man smøre udvikling og mere tværgående samarbejde mellem civilsamfundet, kommunen og andre aktører?

Kompetenceudvikling og 'udsyn'

Skab nogle nye 'billeder' for foreningerne, så de selv får ideerne...

En 'folkeoplysende indsats' for at hæve visionsniveauet, kompetenceniveauet og samarbejderne i og mellem foreningernes frivillige ledelser i forhold til udfordringerne – og for at inspirere og involvere dem mere i løsninger og nye potentialer.

Foreningssekretariat? 'Foreningsakademi'

Foreningskonsulenter? Studieture?

Alternative partnere og veje til kompetenceudvikling?

Er frivillighed altid godt i sig selv – eller skal man facilitere en vis professionalisering?

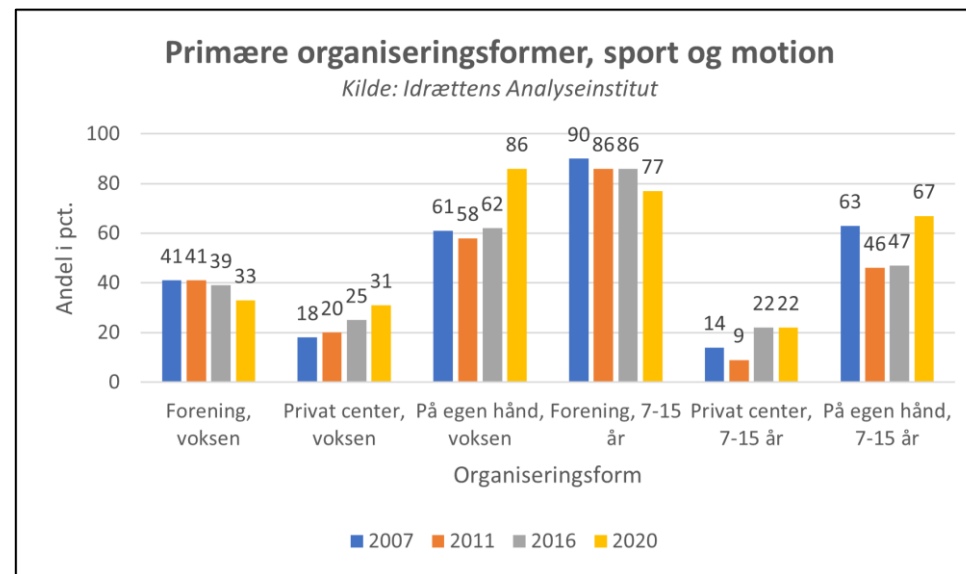
Game

Samspelet med udlodningsloven

Eksempel: DIF's medlemsbegreb. Bevidste fravalg:

- Private fitnesscentre, crossfitcentre, yogastudier, danseskoler, poolhaller, padelhaller, ridecentre, paintballcentre, dykkercentre, klatrecentre, kampsportsakademier, private golfklubber, minigolf, billiard, bowlingcentre osv. (faciliteter leverer ofte selv aktivitet).
- Esport og exergaming,
- Campusidræt og skoleidræt, idræthøjskoler, idrætsefterskoler (med undtagelser)
- Selvorganiserede motionsudøvere (løbere, vandrere, svømmere, mtb og landeveysryttere osv.), herunder digitale fællesskaber (mtbunited.com)
- Selvejende, private el. foreningsdrevne idrætsfaciliteter
- Leverandører, konsulenter, arkitekter, producenter, start ups, professionelle trænere og instruktører
- Fagforeninger (Spillerforeningen, PT Danmark etc.)
- Brancheforeninger (HI, IFFD, Yogalærere, FPG, Sportsbranchen, DFHO m.fl.)
- Sundhedsrettede foreninger (Patientforeninger etc.) med idrætsindhold
- Socialt orienterede foreninger (Ombold, idræt for Livet, Fit for Kids, Lykkelig, Brug Bolden, Idræt for Livet osv.) med idrætsindhold
- Ungdomsklubber og andre off. institutioner med idrætsindhold
- Eventarrangører og turarrangører med idrætsindhold
- Aftenskoler, daghøjskoler o.lign. med idræts/bevægelsesindhold
- Andre foreningstyper med idrætsindhold (boligforeninger, borgerforeninger, ældreforeninger etc.)
- Gadeidræt

Hvor skal vi så gå hen? Hvem repræsenterer os?

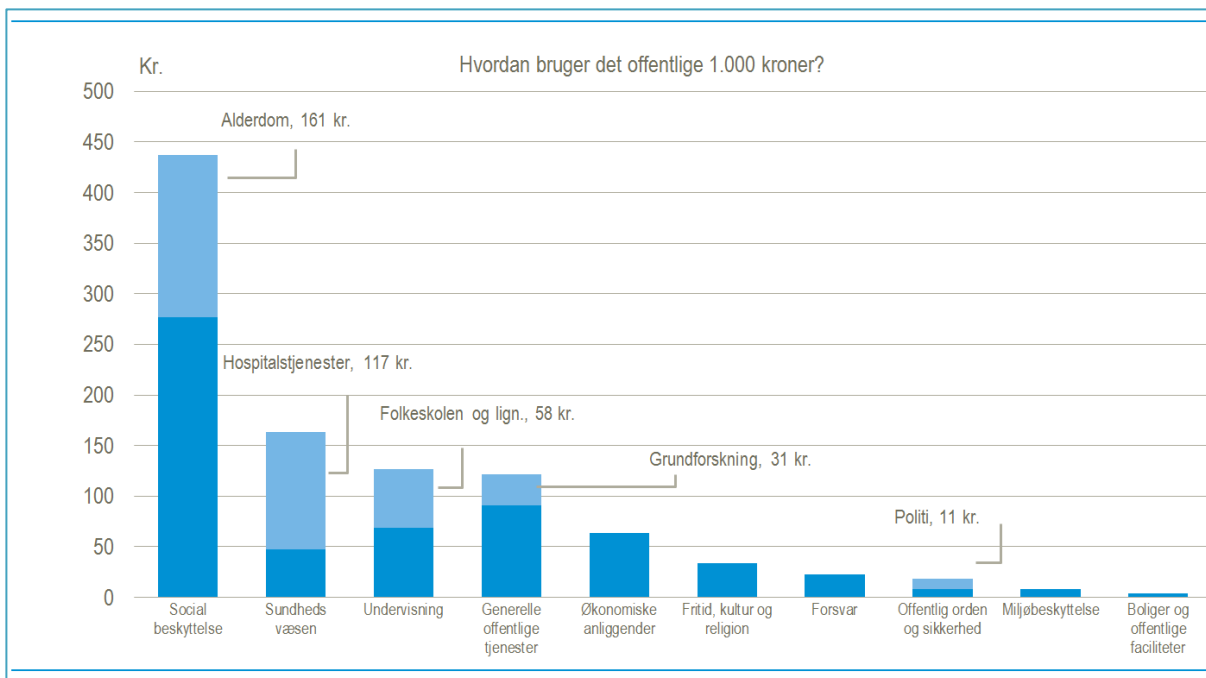

De indbyggede barrierer:

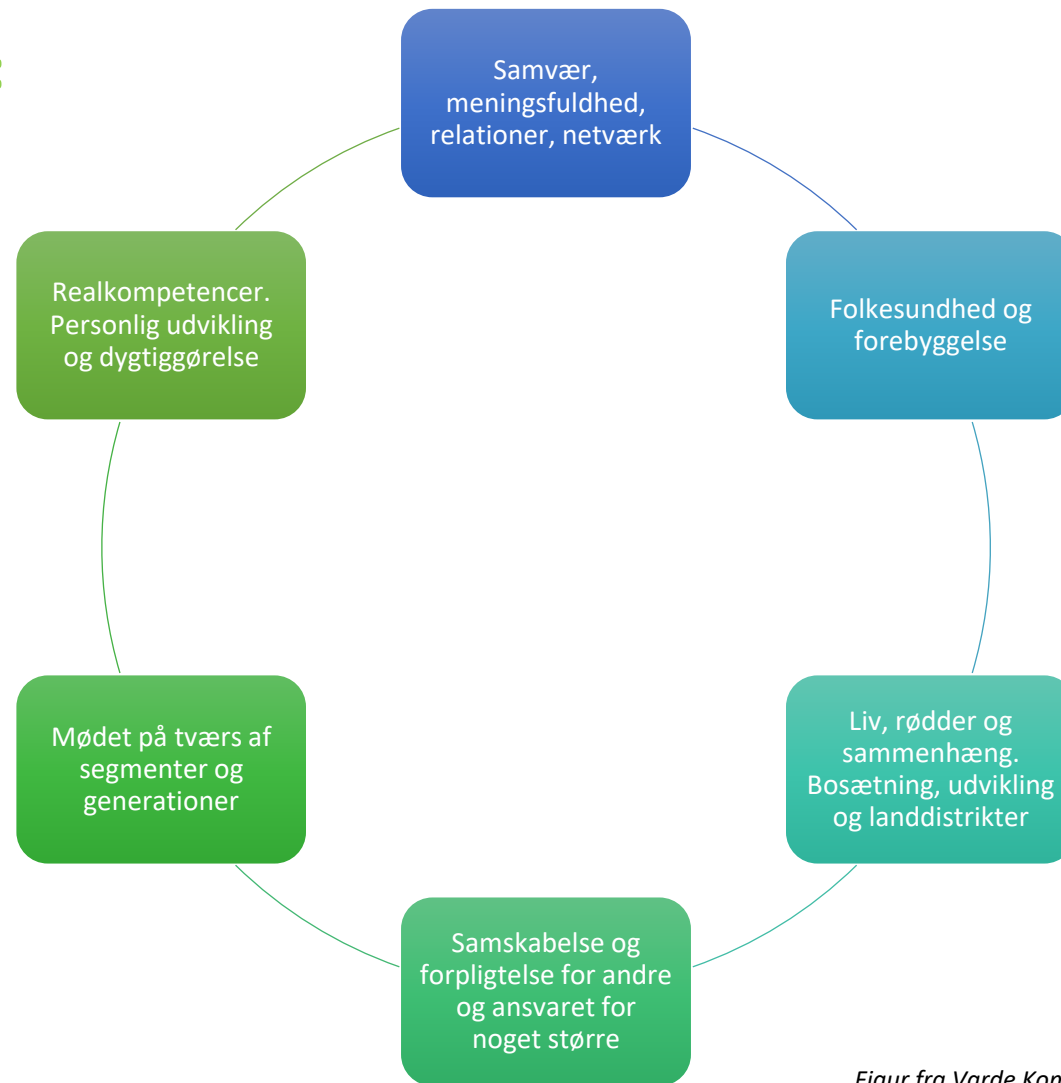
Selv på 'egen hjemmebane' har DIF udfordringer med at optage nye forbundslignende strukturer med folkeoplysende idrætsforeninger som medlemsgrundlag:

(Ultimate, padel, discgolf, crossfit, trailløbere, obstacle race, SUP (delvist), skate (delvist), yoga, teqball, pickleball m.fl.)

Den nationale/kommunale test for folkeoplysning: Giver loven og forvaltningen af den det resultat, vi ønsker? Hvem gør noget, hvis den ikke gør?

Danmarks Statistik

Figur fra Varde Kommune.
'Danmarks bedste
foreningskommune'

Idrætspolitikens historiske udgangspunkt: Idræt som folkeoplysning og kultur

Lovforankret i idrættens struktur

- Foreningsidrætten (DIF, DGI, Firmaidrætten, andre?)
- Eliteidrætten (Team Danmark, DIF)
- Antidoping/match-fixing (Anti Doping Danmark)
- Idrætsarkitektur (Lokale og Anlægsfonden)
- Events (Sport Event Denmark)
- Statistik, forskning og analyse (delvist Idrættens Analyseinstitut og KUMs forskningsudvalg)

Andet:

- Øvrig folkeoplysning (bl.a. aftenskoler (bevægelsesfag), idrætsefterskoler/-højskoler)
- Professionel idræt/events (Sport Event Denmark, DIF m.fl.)
- Skoleidræt (til dels Dansk Skoleidræt)

IdrætsPlatformen vil inspirere den 'etablerede' del af idrætten og hjælpe med at skabe fornyelse og nye samarbejdskonstellationer.

IdrætsPlatformen vil være en brobyggerier mellem aktører og sektorer

De 'nye' aktører: Nye aktører og idræt som middel til andre mål. Større synlighed og mere inddragelse

Eksempler på (nye) aktører, som bidrager til at udvikle idrætssektoren uden at være en formel del af 'idrætten'

- Idrætsfaciliteter/natur som infrastruktur/bygherrer/driftsorganisationer
- Foreninger/organisationer/virksomheder for fremme af sociale formål gennem idræt
- Foreninger/organisationer/virksomheder for fremme af sundhedsorienterede formål gennem idræt
- Kommercielle fitnesscentre, danse/yogastudier, crossfit osv.
- Personlige trænere/selvstændige
- Ansatte i foreningslivet m.m.
- Øvrige kommercielle idrætsudbydere (eks. Padel, trampolin, akademier, camps)
- Innovation/start ups
- Forskning/udvikling/uddannelse, herunder nyuddannede
- Diverse idrætsrelaterede brancheorganisationer, fagforeninger
- Uddannelsesidræt (bortset fra gymnasier og folkeskolen)
- E-Sport og gaming med fysisk komponent
- Fonde, kommercielle partnere, medier
- Leverandører/producenter
- Nye idrætsgrene, gadeidræt, trail, Esport, parkour,
- Andre brancher: sundhed, oplevelsesøkonomi, kultur, medier, turisme, detailhandel osv.

IdrætsPlatformen vil hjælpe de nye aktører til større synlighed, mere inddragelse og til at udvikle deres virksomhed i samspil med hinanden og med de etablerede aktører.

Mellem Folkeoplysningslov og lov til folkeoplysning ©

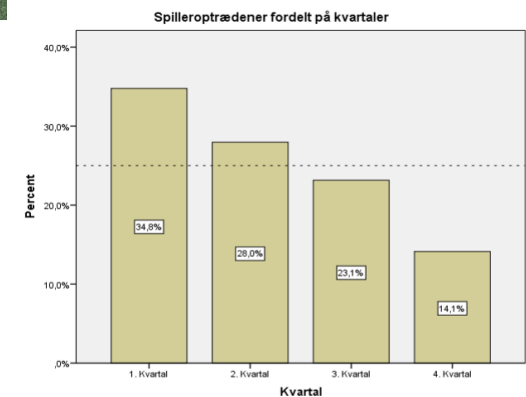
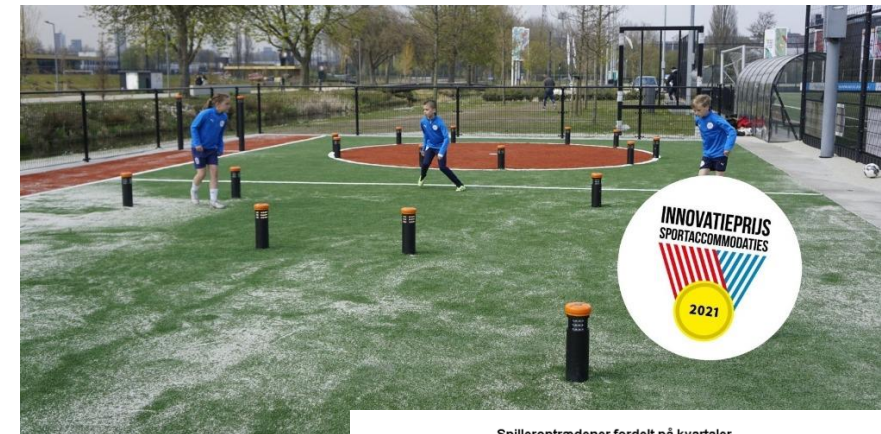
Konklusion:

Folkeoplysningsloven er fantastisk, fordi den giver os lov til at handle og tage ansvar og køre foreninger og faciliteter I hegnet eller til tops - præcis som vi selv vil.

Men folkeoplysningsloven er problematisk, hvis den styrer al tænkning og økonomi, og hvis man ikke (også) kan sætte nogle strategiske støttemekanismer ind efter de faktiske forhold I den store 'Foreningen Danmark'.

Folkeoplysningen er med andre ord for vigtig en sag til kun at blive overladt til folkeoplysningsloven (og udlodningsloven)... med reelle eller oplevede begrænsninger I deltagerkreds, deltagerbetaling, organiseringsform, 'fagudbud', aflønning, facilitetsdrift osv.

– og ikke mindst 'mindset'.

Tak for interessen.
Spørgsmål, forslag eller
kommentarer er meget
velkomne.

Bliv en del af et socialt og fagligt fællesskab,
som brænder for en levende, mangfoldig og
ambitiøs idrætssektor.

Bliv medlem →